

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 3, 2015 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 657.471

*Р. Т. Мацьків,
к. е. н., доцент кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ*

НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ – СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ

*R. T. Matskiv,
Ph.D. in Economics, Associate Professor of the department of Theory of Economics and Management,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk*

NON-FINANCIAL REPORTING – COMPONENT OF SOCIAL RESPONSIBILITY MANAGEMENT AT ENTERPRISES OF OIL AND GAS INDUSTRY

У статті обґрунтовано необхідність формування нефінансових звітів. Доведено, що соціально відповідальне управління підприємствами буде ефективним лише за умови розробки та поширення соціального звіту. Розкрито основні засади формування нефінансових звітів підприємств. Охарактеризовано найпопулярніші стандарти нефінансової звітності, запропоновано підходи до їх вибору на підприємстві. Охарактеризовано базові етапи цього процесу, визначено особливості для нафтогазових підприємств. Запропоновано розробляти та поширювати звіт із соціальної відповідальності окремо для стейкхолдерів підприємств; після цього, узагальнити і сформувати такий документ на рівні компанії із врахуванням інтересів її стейкхолдерів. Доведена необхідність формування соціального звіту компанії для можливості ефективного функціонування на світовому ринку, залучення інвесторів тощо. Обґрунтовано доцільність приєднання нафтогазових компаній до світової тенденції формування інтегрованої (фінансової та нефінансової) звітності (за стандартом G4).

In the article described the necessity of forming non-financial reports. Social responsibility management has been proved expedient as effective only if enterprises will develop and distribute the social reports. The basic principles of the formation of non-financial reports of enterprises were described. The article characterized the most popular standards of non-financial reporting proposed approaches to their choice at enterprise. It also characterized the basic stages of this process and the peculiarities for oil and gas companies. The author proposed to develop and circulate social responsibility report separately to enterprises' stakeholders; after that, compile and create a document at the company level, taking into account the interests of its stakeholders. The author provides the necessity of forming social report which has enable the effective functioning of the global market, attracting investors. In the article argued the expediency of development an integrated (financial and non-financial) reporting (standard G4) at oil and gas enterprises in according to the global trends.

Ключові слова: нефінансовий звіт, переваги, стандарти, стейкхолдери, управління.

Keywords: non-financial report, preferences, standards, stakeholders, management.

Постановка проблеми. Дослідження соціально відповідальної діяльності підприємств, які входять у склад компанії НАК “Нафтогаз України” [1, с. 100-108] показав, що вони втілюючи заходи із надання благодійної допомоги, збереження довкілля, беруть участь у розв’язанні проблем регіонів, на території яких знаходяться, тобто, насправді роблять значний поступ у напрямку до здобуття статусу соціально відповідальних підприємств. Однак, відсутність нефінансового звіту практично зводить зусилля підприємств у сфері соціальної відповідальності нанівець.

Досвід таких промислових компаній, які є лідерами із соціальної відповідальності, як ДТЕК, Галнафтогаз, доводить необхідність формування та поширення нефінансових звітів. Разом з тим підприємствам НАК “Нафтогаз України” для формування ефективного, найбільш повного і спрямованого на стейкхолдерів нефінансового звіту необхідно врахувати особливості управління цими господарюючими структурами.

Аналіз останніх досліджень, в яких започатковано розв’язання проблеми. Сьогодні дослідження багатьох науковців спрямовані на формування рекомендацій щодо розробки і впровадження нефінансових звітів, адаптації міжнародних стандартів та українського законодавства. Цими та іншими питаннями у сфері нефінансової та інтегрованої звітності займаються Андрущенко А., Бурасса М., Воробей В., Гуняєва Н., Гусаков Ю., Касперович О., Мазурик О., Маматова Т., Попов Ю., Потопальська Г., Сірий Є., Шлендер П., Шулус О.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Попри значні наукові напрацювання, з нашої точки зору, доцільно розробити додаткові рекомендації щодо практичного застосування інструментів нефінансової звітності на підприємствах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Отже, виходячи із викладеного вище, метою дослідження є окреслення особливостей формування нефінансового звіту нафтогазовими підприємствами та розробка рекомендацій щодо ефективного впровадження зазначеного інструмента у практику діяльності господарюючих структур.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Важливим елементом процесу управління соціальною відповідальністю є підготовка комплексного документу соціальної звітності. За визначенням представників Глобального договору ООН, нефінансова звітність (соціальна звітність, або звітність із сталого розвитку) – це документально оформлена сукупність даних комерційної організації, що відображає стан компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства [2, с. 6]. В Україні представники такої групи стейкхолдерів, як місцеві громади, під категорією “корпоративний соціальний звіт” пропонують розуміти публічний інструмент інформування акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів і всього суспільства про те, як і якою мірою компанія реалізує закладені у своїх стратегічних планах соціальні стандарти, а також про зміст, напрямки, результати і досягнення її соціальної діяльності. Важливо зазначити, що нефінансова звітність відокремлених структурних підрозділів трансрегіональних господарюючих структур (ТРГС) – це документ, який формується підприємством (чи організацією) самостійно та призначений для інформування його стейкхолдерів про результати досягнення цілей, встановлених у стратегії соціальної відповідальності.

Такого роду звіт, як правило, також повинен відповідати специфічним стандартам, розробленим авторитетними міжнародними організаціями. Однією із загально визнаних еталонних систем є стандарти Саншайн, прийняті у 1996 р. Асоціацією стейкхолдерів (СПША), в яких приводяться основні принципи щодо того, яку інформацію слід відображати в щорічному “Корпоративному звіті для заінтересованих сторін”: для клієнтів – про продукцію і послуги; для співробітників – про гарантії зайнятості, безпеки й охорони здоров’я, можливості при працевлаштуванні; для місцевої громади – про структуру власності, фінансові показники, екологічну політику, сплачені податки, кількість створених робочих місць, інвестиції і благодійність; для широкої громадськості – про торгівлю з недружніми країнами, виконувани державні замовлення, стягнення і сплачені штрафи. Формат соціального звіту може відрізнятися від визнаних міжнародних стандартів, максимально враховуючи специфіку діяльності кожної компанії. Разом з тим, він повинен відображати базові принципи соціальної звітності: точність, об’єктивність, однозначність критеріїв, публічність тощо [3].

Вигоди, які отримує підприємство, формуючи та оприлюднюючи нефінансову звітність, представлені в таблиці 1.

Важливо, що вигоди від нефінансової звітності нерозривно пов’язані із вигодами, які отримує підприємство загалом від реалізації концепції соціальної відповідальності, оскільки саме формування та поширення звіту є одним із найважливіших етапів управління соціальною відповідальністю підприємства. Відповідно, додаткові вигоди від формування та поширення звіту забезпечують якість всього процесу управління соціальною відповідальністю підприємства.

Виходячи, із місії діяльності та стратегічних напрямків розвитку НАК “Нафтогаз України” [4], такі вигоди видаються особливо актуальними. Також в сучасних умовах, як для Національної акціонерної компанії, так і для товариств і компаній, що входять в її склад, важливо те, що нефінансова звітність сприяє полегшенню доступу до фінансових ресурсів, зокрема від міжнародних фінансових інституцій (МВФ, СБРР, МФК тощо), адже вона є обов’язковою для розкриття під час переговорного процесу. Світовий банк включає критерії КСВ до переліку вимог у проєктах, що подаються до фінансування, компаній у країнах Центральної та Східної Європи. Тому поширення звітності із соціальної відповідальності є актуальним питанням загалом для українських компаній та особливо компаній нафтогазового комплексу.

Таблиця 1. Вигоди від нефінансової звітності

Формулювання	Характеристика
Розбудова та вдосконалення управління СВ	В процесі підготовки нефінансового звіту проводиться аналіз стратегії підприємства, об’єктивна оцінка нефінансових ризиків, залучення менеджерів основних функціональних напрямків до визначення ролі та оцінки впливу підприємства на розвиток громади. При систематичному вмілому формуванні соціальний звіт стає інструментом стратегічного планування.
Формування чи підвищення довіри до підприємства на рівні різних груп впливу	Для працівників підприємства соціальний звіт є стимулом та доказом соціального значення їх роботи. Також за нафтогазовими підприємствами закріплюється статус відповідальних роботодавців, що особливо важливо для молодих спеціалістів. Органи місцевого самоврядування, громадські організації, споживачі формують (чи змінюють) ставлення до підприємства відповідно до інформації, представленої у нефінансовому звіті. Нефінансова звітність опосередковано сприяє створенню партнерств, а також підвищує шанси підприємства залучити інвестиції чи стати партнером у реалізації значного інвестиційного проєкту.
Підвищення відкритості та прозорості підприємства	Можливість аналізу нефінансової звітності поряд з фінансовою дозволяє заінтересованим особам та інвесторам отримувати інформацію про соціальні та екологічні заходи у комплексі з інформацією про економічні результати. Це дозволяє ефективно оцінювати ризики (зокрема, довгострокові) інвесторами, кредиторами чи іншими заінтересованими особами. В певних умовах наявність добре сформованого не фінансового звіту може сприяти збільшенню капіталізації підприємства, зменшенню вартості ресурсів, які залучаються, або продовженню терміну їх залучення.

Джерело: складено автором на основі [5, с. 8-9]

Тим більше, що з розвитком Інтернет-технологій, інформацію про діяльність чи бездіяльність українських компаній все легше можуть отримати заінтересовані особи: інвестори, кредитори, акціонери та інші. До того ж особливо важливо враховувати, що вже близько 10 років у світі активно розвивається (навіть незважаючи на економічну кризу) такий сегмент фінансового ринку, як соціально відповідальне інвестування. Це означає, що все більша кількість інвестиційних, пенсійних, відкритих чи закритих фондів надають своїм вкладникам право на встановлення так званих “соціальних фільтрів” для інвестування. Для встановлення цих “соціально безвідповідальних” компаній у розвинутих країнах при таких фондах добре організована та налагоджена робота груп аналітиків. Саме ці спеціалісти цікавляться та професійно вивчають нефінансові звіти компаній, які заінтересовані у залученні інвестицій. Нажаль українські компанії не потрапляють у поле зору менеджерів таких фондів.

Важливо зазначити, що тенденції розвитку сучасного економічного суспільства [6] проявляються у формуванні загального інтегрованого звіту, як документа, в якому представлено фінансові та нефінансові показники діяльності підприємства (як правило, за рік). Така тенденція є позитивною, оскільки, відповідно до вимог стандартів Глобальної ініціативи звітності (GRI), частину показників, які представляють у фінансових звітах необхідно дублювати у нефінансових. При складанні інтегрованої звітності така необхідність зникає. Наявність нефінансової звітності поряд із фінансовою дозволяє заінтересованим особам отримувати інформацію про соціальні та екологічні аспекти діяльності компанії у комплексі з інформацією про економічні результати та порівнювати, співставляти їх. Це також дає можливість ефективніше оцінювати ризики бізнесу (зокрема довгострокові), що стає важливим фактором оцінки діяльності компанії з боку акціонерів, інвесторів та кредиторів, сприяє поліпшенню ділової репутації компанії, підвищує її привабливість. Сформульовані вище переваги в сучасних умовах є особливо актуальними для НАК “Нафтогаз України” та її дочірних компаній.

Досягненню окреслених цілей сприяло б приєднання компаній, які входять у склад НАК, до Глобального договору ООН. На 1 січня 2011 р. в Україні було 152 учасники ГД, але офіційних даних про кількість звітів з СВ немає. Генеральна угода між Стороною власників в особі Кабінету Міністрів України та Спільного представницького органу сторони роботодавців та Стороною профспілок від 9.11.2010 р. зокрема, передбачає:

1. Сприяти запровадженню суб’єктами господарювання програм та міжнародних стандартів соціальної відповідальності бізнесу.
2. Сприяти приєднанню суб’єктів господарювання до Глобального договору ООН.

Але, нажаль, зміст соціальних звітів українських підприємств не відповідає міжнародним стандартам, оскільки включають обмежену кількість інформації та інших відомостей, що оприлюднюються, часто орієнтовані насамперед на саморекламу. Тому актуальними є рекомендації щодо змісту звітів з СВ всіх підприємств, а в контексті цього дослідження – підприємств нафтогазового комплексу, які є структурними підрозділами ТРГС, оскільки від якості звіту окремого підприємства залежить і повнота та правдивість нефінансового звіту компанії. Крім цього, звіт, сформований відповідно до світових стандартів та етапу розвитку підприємства та його моделі соціальної відповідальності, може сприяти підвищенню інвестиційної привабливості і окремого підприємства, покращенню показників його, іміджу тощо.

На сучасному етапі для більшості українських підприємств складності із формуванням нефінансових звітів виникають з таких причин:

1. Необхідність реалізації концепції нефінансової звітності ще не є до кінця усвідомленою представниками топ-менеджменту;
2. Несистемний та нестратегічний підхід до СВ;
3. Помилкова впевненість керівників підприємства в необхідності додаткових ресурсів для формування нефінансової звітності.

На сьогодні врахування керівниками підприємств нафтогазового комплексу запропонованих рекомендацій, дозволить ліквідувати окреслені вище перешкоди та успішно і якісно сформувати необхідний документ, оскільки саме звітність з СВ є важливим елементом управління соціально-економічним розвитком підприємства, яка дає можливість проаналізувати, порівняти та оцінити результати діяльності у сфері сталого розвитку відносно поставлених цілей, вимог законодавства, загальноприйнятих принципів корпоративного управління, стандартів діяльності та добровільно взятих зобов’язань.

Саме у процесі підготовки звіту підприємство отримує можливість проаналізувати власну стратегію, провести об’єктивну оцінку впливу економічних, виробничих і соціальних факторів на результати діяльності, визначити роль підприємства у соціально-економічному розвитку громади. При правильній організації

процесу нефінансового звітування та вмілому використанні його результату, звіт може стати дієвим інструментом стратегічного управління діяльністю підприємства.

На підготовчому етапі складання нефінансового звіту необхідно здійснити такі кроки:

1. Доцільно почати із формулювання мети складання звітності із соціальної відповідальності. Оскільки підприємства нафтогазового комплексу входять у склад компаній, які, в свою чергу, не можуть бути осторонь євроінтеграційних процесів, то нефінансова звітність є однією з необхідних умов їх ефективного функціонування на світовому ринку, підтримання курсу акцій на фондових біржах тощо. На сучасному етапі наявність звіту із соціальної відповідальності не є обов'язковою. Однак, у післякризовий період потенційні інвестори чи партнери особливу увагу звертають на рівень відкритості та етичну поведінку. Оскільки, нефінансовий звіт є інструментом прозорості та підзвітності, то саме такий документ може сприяти підвищенню інвестиційної привабливості. При відсутності практики формування нефінансового звіту (звіту із соціальної відповідальності чи із сталого розвитку) загальноприйнятою практикою є складання внутрішнього звіту.

2. Необхідно визначитись відповідно до якого стандарту чи формату буде сформовано та представлено звіт. Важливо визначити індикатори результативності проєктів, які властиві саме для даного підприємства. Також важливо сформулювати критерії ефективності звіту.

3. Наступним кроком є у складі робочої групи призначення осіб – представників різних відділів, які безпосередньо будуть займатись підготовкою внутрішнього звіту. Також, необхідно узгодити можливість отримання необхідної інформації за відповідний проміжок часу із керівником підприємства чи відповідальним топ-менеджером.

4. На першій робочій зустрічі з приводу формування звіту необхідно визначити цілі, завдання та очікувані результати роботи групи. Важливо, щоб керівник групи провів відповідні пояснення (довів) доцільність та необхідність формування нефінансового звіту, що має стати додатковим мотивом для ефективного виконання роботи.

5. Необхідно визначити терміни виконання поставленого завдання. Досвід компаній показує, що для підготовки якісного внутрішнього звіту, який може стати основою для формування зовнішнього звіту із соціальної відповідальності, необхідно від шести місяців до одного року.

У світовій практиці прийнято декілька основних форм соціальної звітності [7]:

- комплексний звіт (метод Triple Bottom-Line, метод Лондонської групи порівняльного аналізу (London Benchmarking Group), метод групи корпоративного громадянства (Corgorate Social Citizenship тощо);

- стандартизований звіт (AA 1000, SA 8000, GRI та інші).

Та все ж найпоширенішою формою звітності, яку використовують більшість українських компаній, що позиціонуються як соціально орієнтовані, є вільна. Вона зводиться до випуску барвистих буклетів про благодійні програми, підтримку освіти, охорони здоров'я, культури і спорту тощо. Ця форма є зручною для компанії, але значним її недоліком є неможливість верифікації звіту, а також порівняння його з іншими подібними документами. Такі недоліки не дозволяють отримати вигоди від соціального звітування, оскільки не визнаються вітчизняними та міжнародними організаціями, зазвичай призначаються виключно для зовнішньої аудиторії, тому передбачають проведення соціального аудиту – аналізу ефективності соціальних програм компанії і перевірки їх відповідності вибраним стандартам.

Стандартизований звіт є ґрунтовним документом, визнаним в міжнародному співтоваристві (незалежно від назви), оскільки служить інформаційним віддзеркаленням діяльності господарюючої структури у сфері корпоративної відповідальності і сталого розвитку, та формується на основі систематичної внутрішньої і зовнішньої звітності. Спектр питань такої звітності може впливати на вартість бізнесу, ухвалення суттєвих для нього рішень заінтересованими сторонами. Основні питання, які відображаються у звіті, є: внесок компанії в економіку країни і регіонів присутності, екологія, етичні питання ведення бізнесу, підтримка місцевих співтовариств, персоналу, а також корпоративна філантропія.

Найпоширенішими стандартами нефінансової звітності є ISO 14000, Social Accountability 8000 (SA 8000), Account Ability 1000 (AA 1000), проєкт Міжнародного стандарту із соціальної відповідальності ISO 26000 і Global Reporting Initiative (GRI).

Достатньо популярними у бізнес-колах є принципи соціальної відповідальності, розроблені за сприяння Організації Об'єднаних Націй. Global Reporting Initiative (GRI) заснована в 1997 році. В основі даного підходу лежить концепція сталого розвитку, тобто пошук та встановлення балансу між потребами нинішнього покоління в економічному добробуті, сприятливому навколишньому середовищі і соціальному добробуті та аналогічними потребами майбутніх поколінь. Підготовка звітності у сфері сталого розвитку має на меті аналіз економічного, екологічного і соціального впливу діяльності господарюючої структури, а також її продукції чи послуг, на зовнішнє середовище.

Виходячи із означених переваг, нами пропонуються рекомендації із підготовки та поширення нефінансового звіту, розроблені на основі положень GRI. При цьому доцільно врахувати галузеві особливості функціонування підприємств нафтогазового комплексу, а також те, що звіт буде розроблятися на рівні підприємства і поширюватися серед його стейкхолдерів. Ця особливість дещо спрощує структуру та підходи до соціального звітування. Отже, основними складовими елементами звіту за обраним стандартом GRI є:

1 – Характеристика організації (опис підприємства та його стратегії);

2 – Інформація про підходи до управління;

3 – Показники результативності у сфері економічної, екологічної та соціальної діяльності підприємства. Важливо розуміти, що розкриття зазначеної інформації повинно бути спрямоване на інтереси стейкхолдерів. Тобто:

– Показники, обрані для характеристики економічної діяльності мають характеризувати вплив організації на економічне становище заінтересованих осіб (зокрема, місцевої громади), а також загальною на стан економічної системи місцевого рівня. Показники GRI повинні відображати аспекти економічної результативності на ринках присутності та непрямого економічного впливу. Наприклад, для підприємств нафтогазового комплексу Івано-Франківської області, які у багатьох випадках обумовили утворення населених пунктів, доцільно вказати обсяги податкових надходжень до місцевих бюджетів, їх частку у загальній сумі надходжень, кількість зайнятих на даному підприємстві працівників із членів місцевої громади, рівень середньої заробітної плати, порівняння його із цим показником на території функціонування тощо.

– Екологічна діяльність пов'язана із впливом підприємства (організації) на живі та неживі природні системи, включаючи екосистеми, землю, повітря і воду. В свою чергу, при звітуванні підприємство може розкрити технологічні особливості використання природних ресурсів, а також здійснення викидів і нагромадження відходів. Надати інформацію про відповідність основної діяльності екологічним вимогам та інші загальні аспекти. Важливо, щоб інформація, надана у соціальному звіті, відповідала викладеній і екологічних паспортах відповідних територій, а також для підприємств нафтогазового комплексу доцільно, щоб у соціальних звітах наводилась інформація про заходи, спрямовані на зменшення негативних екологічних наслідків діяльності підприємства.

– Соціальна діяльність виражає вплив господарюючої структури на соціальні системи, в рамках яких вона функціонує. Показники нефінансового звіту, які характеризують соціальну результативність діяльності підприємства, мають описувати такі напрямки, як організація праці та створення гідних її умов, права людини, заходи, спрямовані на сприяння соціально-економічному розвитку місцевої громади, відповідальність за якість продукції, виконаних робіт, наданих послуг тощо. В контексті даного дослідження саме цей блок показників є особливо актуальним. При характеристиці соціально відповідальної діяльності підприємств нафтогазового комплексу доцільно вказувати обсяги виділених соціальних інвестицій, об'єкти інвестування, обсяг фінансової та волонтерської участі у проєктах, що реалізуються та території господарювання підприємства, обсяги сприяння стратегічним напрямкам розвитку місцевих громад тощо.

Процес нефінансового звітування має реалізуватися через такі етапи:

1 – Підготовка до нефінансового звітування:

1) визначення зрілості моделі соціальної відповідальності підприємства;

2) формулювання основних факторів відповідності реалізації соціальної відповідальності;

3) вибір формату та визначення інших елементів нефінансової звітності:

- визначення цільової аудиторії;

- встановлення змісту та способу викладу матеріалу у звіті;

- вибір формату звіту;

- визначення особливостей самого процесу підготовки звіту;

- встановлення форми підтвердження інформації, викладеної у звіті (форма верифікації);

- вибір найкращої форми поширення інформації про нефінансовий звіт.

На цьому ж етапі відбувається деталізація інформації щодо термінів підготовки звіту, меж звітності, термінів оприлюднення, ресурсів, які спрямовуються на підготовку звіту тощо.

II – Робота над нефінансовим звітом.

Процес підготовки соціального звіту має певні особливості для кожного підприємства, однак цей процес практично завжди включає такі етапи:

- 1) Формування в робочій групі, яка відповідає за реалізацію стратегії соціальної відповідальності, команди для роботи над звітом, в яку обов'язково повинні входити зовнішні експерти;
- 2) Збір даних:
 - визначення джерел інформації;
 - отримання та перевірка даних;
 - зведення даних до визначеного формату;
 - опрацювання даних.
- 3) Безпосереднє написання звіту;
- 4) Внутрішній соціальний аудит та верифікація звіту.

III – Поширення нефінансового звіту.

Це один з найважливіших етапів у процесі соціального звітування, оскільки від його ефективності залежить можливість отримання підприємством вигоди, яку може забезпечити нефінансовий звіт.

- 1) Вибір форми та каналів оприлюднення звіту;
- 2) Презентація звіту;
- 3) Налаштування зворотного зв'язку з цільовою аудиторією та опрацювання отриманої інформації.

Реалізація процесу нефінансового звітування на належному рівні та відповідно до запропонованих етапів є однією із ключових умов ефективного управління соціальною відповідальністю підприємства перед місцевою громадою.

Також важливо, щоб звіти всіх підприємств та організацій, які входять у склад однієї ТРГС були розроблені за однаковим стандартом і представлені в однаковій формі. Виконання такої умови є необхідним, оскільки призначення нефінансового звіту є подвійним:

- по-перше, нефінансовий звіт підприємства поширюється серед його стейкхолдерів (працівників, місцевої громади) через найприйнятніші джерела інформації: місцеві ЗМІ, на спеціально організованих масових заходах, через Інтернет-сторінку підприємства тощо;
- по-друге, на основі вже стандартизованих та верифікованих звітів окремих підприємств формується єдиний соціальний звіт компанії.

Ефективна реалізація запропонованих заходів можлива за умов наявності у відповідальних менеджерів та виконавців відповідних знань та навиків. Фахівці та практики із СВ вважають, що головними якостями менеджерів, які відповідають за реалізацію зазначеної концепції, мають бути:

- відкритість до нових ідей та заохочення колег до прийняття нових шляхів і підходів у роботі;
- розуміння потреб та значення кожного з членів суспільства (влади, бізнесу, соціальних партнерів, громадянського суспільства) та їх взаємовідносин;
- вміння будувати партнерство всередині господарюючої структури та із зовнішніми гравцями на основі багатопредметного підходу та створення стратегічних мереж і альянсів;
- правильне визначення стейкхолдерів, побудова відносин із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами, вміння вести діалог і збалансовувати конкурентні вимоги;
- розуміння та повага до різноманітних ситуацій та вміння орієнтуватись в різних умовах;
- стратегічний погляд на середовище бізнесу [8, с. 56].

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Дослідження стандартів із соціальної відповідальності показало, що для підприємств нафтогазового комплексу на даному етапі розвитку соціально відповідальної діяльності формування нефінансового звіту доцільно здійснювати за міжнародним стандартом GRI. Підготовка звіту здійснюється безпосередньо членами робочої групи підприємства із залученими зовнішніми експертами-представниками стейкхолдерів. Показники, представлені у звіті повинні характеризувати результативність у сфері економічної, екологічної та соціальної діяльності підприємства. Важливо розуміти, що розкриття зазначеної інформації повинно бути спрямоване на інтереси стейкхолдерів підприємства – відокремленого структурного підрозділу ТРГС.

Як важливу умову реалізації стратегії соціальної відповідальності визначено наявності у відповідальних менеджерів та виконавців відповідних знань та навиків. Фахівці та практики із КСВ вважають, що менеджери повинні володіти рядом особливих знань та якостей. Відповідно, наступні дослідження доцільно спрямувати на розробку рекомендацій шляхів найшвидшого та найефективнішого набуття працівниками нафтогазових підприємств відповідних навиків.

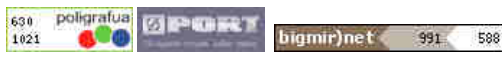
Література.

1. Мацьків Р.Т. Управління соціальною відповідальністю підприємств нафтогазового комплексу. дис. ... кандидата економ. наук: 08.00.04 / Мацьків Романа Тарасівна. – Івано-Франківськ, 2011. – 247 с.
2. Воробей В. Корпоративна соціальна відповідальність чи вигода? [Електронний ресурс] / В. Воробей // Київ-Могиланська Бізнес Студія. – 2005. – № 10. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/cm/cm037.html#1>
3. Фонд місцевого розвитку [Електронний ресурс] / Віктор Звонар. – Асоціація захисту прав молоді Волині. – Режим доступу: <http://iniciativa.com.ua/friend/fond-mistsevogo-rozvitku>
4. Офіційний сайт НАК «Нафтогаз України»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.naftogaz.com>
5. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журавська; за заг. ред. Ю. Щербіної. – К.: Представництво ООН в Україні, 2010. – 84 с.
6. Нефинансовая отчетность в Украине: как, зачем, интегрированная отчетность как последняя тенденция [Електронний ресурс] / Центр «Развитие корпоративной социальной ответственности» (Проект «Объединяемся Ради Реформ» (UNITER)). – Режим доступу: <http://www.csr-review.net/nefinansovaya-otchetnost-v-ukraine-kak-zachem-integrirovannaya-otchetnost-kak-poslednyaya-tendentsiya>
7. Соціальна відповідальність як фактор розвитку громадянського суспільства: (підручки Міжн. наук. конф. «Соціальна відповідальність як фактор розвитку громадянського суспільства») [Електронний ресурс] / Коваленко С.М. // Академія праці і соціальних відносин. – Режим доступу: <http://www.socosvita.kiev.ua/news/show/?91>
8. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / [Лазоренко О., Колишко Р, та ін.]. – К.: Енергія, 2008 – 96 с.

References.

1. Mats'kiv, R.T. (2011), "Managing social responsibility oil and gas companies", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Ivano-Frankiv'sk, Ukraine.
2. Vorobej V. (2005), "Corporate Social Responsibility or benefit?", Kyievo-Mohylians'ka Biznes Studia, vol. 10, available at: <http://www.management.com.ua/cm/cm037.html#1> (Accessed 10 March 2015).
3. Zvonar, V. (2015), "Foundation for Local Development", available at: <http://iniciativa.com.ua/friend/fond-mistsevogo-rozvitku> (Accessed 10 March 2015).
4. Official site of "Naftogaz Ukraine" (2015), available at: <http://www.naftogaz.com> (Accessed 10 March 2015).
5. Vorobej, V. and Zhuravs'ka, I. (2010), Nefinansova zvitnist': instrument sotsial'no vidpovidal'noho biznesu [Non-financial reporting: a tool socially responsible business], Predstavnytstvo OON v Ukraini, Kyiv, Ukraine.
6. UNITER (2015), "Non-financial reporting in Ukraine: how, why, integrated reporting as the latest trend", available at: <http://www.csr-review.net/nefinansovaya-otchetnost-v-ukraine-kak-zachem-integrirovannaya-otchetnost-kak-poslednyaya-tendentsiya> (Accessed 10 March 2015).
7. Kovalenko S.M. (2008), "Sustainability as a factor in the development of civil society (Int results. Science. Conf. "Sustainability as a factor in the development of civil society")", Akademiia pratsi i sotsial'nykh vidnosyn, available at: <http://www.socosvita.kiev.ua/news/show/?91> (Accessed 10 March 2015).
8. Lazorenko, O. and Kolyshko, R. (2008), Posibnyk iz KSV. Bazova informatsiia z korporatyvnoi sotsial'noi vidpovidal'nosti [Guide to CSR. Basic information on corporate social responsibility], Enerhiia, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"